

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ННЦ "ІНСТИТУТ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ" УААН
ГАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МОСКОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОІНЖЕНЕРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БЕРДЯНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ І БІЗНЕСУ
ПІВДЕННИЙ ФІЛІАЛ „КРИМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ” НАУ
ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ

ОБЛІК, АНАЛІЗ І АУДИТ: ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА, ПЕРСПЕКТИВИ

МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ МАГІСТРІВ І СТУДЕНТІВ
6-8 ЧЕРВНЯ 2007 р.



Присвячені 75 річчю ВНЗ

Мелітополь

УДК 657.37.631, 11

ББК 65.052

М 54

Збірник наукових праць науково-практичної конференції магістрів та студентів. "Облік, аналіз і аудит: теорія, практика, перспективи". - Мелітополь, 2007 - № 7 - 312с.

Матеріали конференції висвітлюють теоретичні і практичні питання бухгалтерського обліку, аналізу і аудиту в цілому, так і проблеми окремих суб'єктів господарської діяльності підприємств.

*Рекомендовано до друку Вченою радою ТДАТУ.
Протокол № 7 від 13 березня 2007 р.*

Збірник має матеріали таких напрямків:

- Історія та теорія бухгалтерського обліку.
- Екологічні аспекти бухгалтерського обліку та екоконтролінгу
- Особливості обліку, аналізу, контролю та аудиту в галузях.
- Проблеми вдосконалення фінансової звітності.
- Проблеми інформаційного забезпечення наукових досліджень.

ISBN 978-966-8563-47-8

© Таврійський державний агротехнологічний університет

УДК 657

Гуцаленко У.О. – “Облік і аудит”, 2 курс

Науковий керівник: – к.е.н., професор Коцупатрий М.М.

Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СУТНОСТІ ДОКУМЕНТАЦІЇ ЯК ЕЛЕМЕНТА МЕТОДУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Исторические аспекты формирования экономической сущности документации как элемента метода бухгалтерского учета

В статье приведены исторические аспекты и особенности формирования экономической сущности документации на различных стадиях развития общества. Особое место отведено документации как элементу метода бухгалтерского учета. Определены основные функции бухгалтерского учета через процесс документации.

В статті приведено історичні аспекти та особливості формування економічної сутності документації на різних етапах розвитку суспільства. Особливе місце відводиться документації як елементу методу бухгалтерського обліку. Визначено основні функції бухгалтерського обліку через процес документування.

U.A. Gutsalenko The historical aspects of development of the documentation's economic essence as a part of the accounting method.

The article illustrates the historical aspects and distinctive features of development of the documentation's economic essence through different stages of society's evolution. The key role of documentation, as it is said in the article, is a part of the accounting method. The article also defines the main functions of accounting through the process of documentation.

Постановка проблеми. В умовах ринкової економіки бухгалтерський облік все більше стає мовою ділового спілкування. Одним із основних його завдань є забезпечення користувачів своєчасною, правдивою і точною інформацією про діяльність підприємства. Основним джерелом інформації, що формує фінансову звітність, є документування господарських операцій. Документи мають важливе значення в організації і управлінні діяльністю підприємства. Інформація кожного з них, починаючи з моменту свого створення до моменту передачі до архіву або переходу з даної господарської системи в іншу, підлягає різним перетворенням, виконуючи ту чи іншу роль.

Документи містять в собі як економічну, так і юридичну інформацію. Носіями економічної інформації вони стають в силу того, що за допомогою документів здійснюється первинне спостереження і первинна реєстрація фактів господарського життя з подальшим групуванням та узагальненням їх цифрових показників шляхом облікових записів у відповідних бухгалтерських регістрах.

Однак серед вчених існують різні думки щодо сутності документа як носія інформації та як елемента методу бухгалтерського обліку. Визначенню економічної сутності документів присвячено праці як вітчизняних так і зарубіжних вчених, а саме: Бутинця Ф.Ф., Бутинець Т.А., Галагана А.М., Кірейцева Г.Г., Кузьмінського А.М., Німчинова П.П., Макарова В.Г., Рудановського А.П., Сіверса Є.Є., Соколова Я.В., Палія В.Ф. та інших.

Враховуючи вищезазначені обставини метою нашого дослідження є визначення та аспекти формування економічної сутності документації та її ролі як елемента методу бухгалтерського обліку.

Вклад основного матеріалу. Бухгалтерський облік являє собою систему, що складається з сукупності елементів, які забезпечують виявлення, реєстрацію, узагальнення і

передачу інформації про фінансово-господарську діяльність підприємства. Особливе місце в даній системі відводиться такому елементу методу бухгалтерського обліку як документація, історичному формуванню сутності якої ми присвячуємо дану статтю.

На початку ХХ століття, дякуючи включенню в бухгалтерський облік поняття „юридичні факти”, отримало визнання поняття „господарські операції” [2, 107]. Господарська операція – це усвідомлений за допомогою бухгалтерського обліку факт господарського життя. [5, 12]

Факт господарського життя визначається через документ який виступає як носій інформації про факт: „Якщо немає документа, то для бухгалтерського обліку немає і факту”. [11, 85]

Таким чином, документ – це свідцтво, що оформляє факт господарського життя.

Значно глибше вчення про документи зробили Є.Є. Сіверс і А.П. Рудановський. Вони опирались на визначення документа, яке дали в той час юристи: документ – всякий матеріальний знак, що служить доказом юридичних відносин і подій... У вузькому розумінні, під документом переважно розуміють папери, які можуть служити письмовими доказами юридичних відносин і подій.

Є.Є.Сіверс писав, що „... добування матеріалу зводиться до оформлення оборотів, які відбулись, шляхом кореспонденції і складання випадкових документів, що всякий оборот може бути записаний в книги в тому випадку, якщо оборот потрібно здійснити і що він дійсно здійснений так як записаний у книзі” [13, 5].

За висловленнями А.П. Рудановського „В документах господарська діяльність залишає свої видимі сліди, які свідчать про хід і напрямок цієї діяльності, відмічає послідовно всі головні операції та фази тих операцій, із яких складається ця діяльність, вказуючи час і місце здійснення кожної господарської операції в тій чи іншій фазі, а також відношення господарства до певних осіб чи речей” [12, 173].

Як зазначають Палій В.Ф. і Соколов Я.В., це визначення документа, не зважаючи на складність його, до нашого часу є найкращим [11, 108]. Визначення вперше включає наступні обов’язкові елементи:

1. Найголовніші господарські операції – не всі, а тільки найголовніші, від яких залежить зміна господарського процесу;
2. Зв’язок документа з господарською операцією;
3. В головних операціях документ диференціює їх до окремих фаз;
4. Час і місце здійснення операції;
5. Відношення підприємства до окремих осіб чи речей, тобто до суб’єктів і об’єктів правових відносин.

До цього переліку Рудановський А.П. додає ще грошову оцінку, а також звертає увагу на необхідність дотримання термінів подання в бухгалтерію виправданих документів [12, 174]. Він же цікаво трактує бухгалтерський облік як облік інформації в документах і вказує на той факт, що враховується не сама господарська діяльність, а тільки інформація про неї.

Слід зазначити, що в переважній більшості підручників з теорії бухгалтерського обліку їх автори під бухгалтерським документом розуміють або звичайний документ або лише первинний документ. Наведені в них дефініції можна згрупувати в наступні групи, прихильниками яких є різні автори (таблиця 1). [4, 74]

Таблиця 1

Визначення окремих понять стосовно бухгалтерських документів в економічній літературі

Визначення	Автори
Документи - це письмові свідчення (письмові підтвердження)	Астахов А.П., Асташкевичер Е.Т., Безруких П.С., Вашинский Г.В., Єфімцев П.П., [Кутер М.І., Ламикін І.О., Макаров В.Г., Мітошкін Г.С., Міхеев Ф.А., Пеньков Є.П., Сивак О.В., Осейко Н.Н.]
Документ - це основа бухгалтерського обліку	Ведерников С.С.
Документи - це письмові розпорядження (письмовий доказ)	Вейсман М.І., Галкін О.Ф., Моїсеєнко Г.І., Сумцова А.
Документи - це спеціальні знаки	Дембінський М.В.
Документи - це письмовий доказ	Адамова Б.Ю., Макаров В.Г., Малишкін О.І., Меркушев А.І., Петрова Є.В., Сопко В.В., Удовенко Г.В.
Документи - це сукупність носіїв	Марченко А.К., Барабанов І.М., Соловійова В.М., Чембер Н.Є., Суханова Н.Н.
Первинний документ - це документ, призначений для відображення руху кількості ресурсів, заробітку	Мітошкін Т.С.
Бухгалтерський документ - це письмове свідчення певної форми і змісту про факт здійснення господарської операції	Німчинов П.П.
Бухгалтерський документ - це письмове підтвердження (доказ) здійснення операції	Кондраков Н.П.
Бухгалтерський документ - це первинне облікове свідчення про операцію	Кузьмінський Ю.А.
Бухгалтерський документ - це сукупність носіїв інформації	Палій В.В., Соколов Я.В.
Бухгалтерський документ - документ, складений в процесі здійснення операцій	Ткаченко Н.М.
Первинний документ - це документ, що оформлює операцію в момент її здійснення	Асташкевичер Є.Т., Макаров В.Т., Василенко П.Н., Єфімцев П.П., Кірюнова З.В., Міхеев Ф.А., Моїсеєнко Г.І., Удовенко Г.В.
Первинні документи - це письмові свідчення, що фіксують та підтверджують господарські операції, включаючи розпорядження та дозволи адміністрації (власника) на їх проведення.	Наказ Міністерства фінансів України за № 88 від 24.05.95 про затвердження „Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку”

За визнанням науковців в теорії бухгалтерського обліку найбільш повне вчення про документальну сформулював Макаров В.Г., який вперше говорив про документальну як про „джерело всієї облікової інформації” [7, 182]. Він дає таке визначення документальній: „Як

елемент методу бухгалтерського обліку документація – це спосіб суцільного і безперервного відображення господарських операцій з метою одержання про них даних, які потрібні для ведення поточного бухгалтерського обліку і контролю за ними” [7, 182], а під документом розуміє „письмове свідчення дійсного здійснення господарської операції, а також право на її здійснення” [5, 183]. На думку Німчинова П.П. „бухгалтерський документ – це письмове свідчення певної форми і змісту про факт здійснення господарської операції” [5, 112].

З розвитком суспільства та науки змінювались та формувались думки вчених стосовно сутності документації. На початку 90-х років Кузьмінський А.М. відзначає, що „документація як елемент методу бухгалтерського обліку являє собою спосіб суцільного і безперервного відображення господарських операцій за допомогою бухгалтерських документів”, а бухгалтерський документ, в його розумінні, це „письмово зафіксоване первинне облікове свідчення про господарські операції” [8, 89].

Отже в бухгалтерському обліку основою формування інформації є первинна документація. Вона визначається як система способів і прийомів, які є однією з методологічних складових обліку, адже правильно і своєчасно заповнений документ є основою для ведення бухгалтерського обліку.

Деякі автори називають цей процес первинним обліком, а інші – просто документуванням, але всі згодні в тому, що з його допомогою здійснюють первинну реєстрацію господарських операцій, узагальнення і групування інформації в облікових реєстрах.

Так, Г.Г. Кирейцев стверджує, що бухгалтерський облік через документування здійснює певні функції: інформаційну, контрольну, виховну, правового захисту [6, 12]. Бутинець Ф.Ф. виділяє ще такі функції як захисну, слідоутворюючу, зворотного зв'язку, які теж здійснюються шляхом документування [3, с.13]. На думку А.З. Полова “Бухгалтерський облік – це документальна система, яка не може функціонувати без документів – основи рахівництва і звітності” [4, с.183]. Документування як процес узагальнене в дослідженнях Бутинець Т.А. [5, 83], є першою стадією бухгалтерського обліку, яка включає в себе реєстрацію та фіксацію інформації про факти, операції, процеси, її обробку та узагальнення.

Висновок. Документування є настільки важливим моментом бухгалтерського обліку, що знайшло місце і в принципах бухгалтерського обліку. Так, за принципом повного висвітлення згідно Закону України „Про бухгалтерський облік”, первинними бухгалтерськими документами повинні оформлятися усі без винятку господарські операції, які підлягають обліку [1]. Таким чином, реалізується визнання господарського факту в формі дослівного опису об'єкта (визначення) та вираження об'єкта в вигляді грошової суми (оцінки).

Література:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України, затверджений постановою Верховної Ради України від 24.07. 99. №996 – XIV. // Відомість Верховної Ради. – 1999. - №40.
2. Боженгов А.П. К вопросу о преподавании бухгалтерии.- Журнал Министерства народного просвещения, 1875, октябрь
3. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку. Підручник – Житомир: ЖІТІ, 2000. – 640 с.
4. Бутинець Т.А. Документування господарських операцій: теорія, методологія, комп'ютеризація. Наукове видання.- Житомир: ЖІТІ, 1999.- 412 с.
5. Галаган А.М. Учебник счетоведения. М., 1916 г. Ч.1
6. Кирейцев Г.Г. Функции учета в механизме управления сельскохозяйственным производством.- Киев: Издательство УСХА, 1992.- 240 с.
7. Кузьмінський А.М. та ін. Організація бухгалтерського обліку, контролю і аналізу: Підручник / А.М. Кузьмінський, В.В.Сопко, В.П.Завгородній за ред А.М.Кузьмінського.- К.:

Вища школа, 1993.- 223 с.

8. Кузьминский А.Н. Теория бухгалтерского учета: -К.: Высшая школа, 1990.- 311 с.

9. Макаров В.Г. Теория бухгалтерского учета. М., Финансы, 1975

10. Німчинов П.П. Загальна теорія бухгалтерського обліку: - Київ.: Вища школа, 1977 р., 240 с.

11. Палий В.Ф., Соколов Я.В. Введение в теорию бухгалтерского учета.- М.: Финансы, 1979.304 с.

12. Рудановский А.П. Принципы общественного счетоведения. - М.: МАКИЗ, 1925.

13. Сиверс Е.Е. Общее счетоводство. - СПб, 1912

УДК: 657.41.3

Кидалова А.В.

Науковий керівник: к.с.н., доцент Безверхня Ю.В.

Таврійська державна агротехнічна академія

СТАНОВЛЕННЯ, РОЗВИТОК ТА ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ

На сьогодні актуальним є питання становлення, розвитку управлінського обліку, проблеми створення принципово нового механізму управління підприємством в Україні і існування окремої від бухгалтерського обліку системи управлінського обліку. Вирішення цих проблем неможливе без проведення комплексних досліджень з широким обговоренням результатів на сторінках наукових видань.

Сегодня актуальным вопросом является становление, развитие управленческого учёта, проблемы образования принципиально нового механизма управления предприятием в Украине и существования отдельной от бухгалтерского учёта системы управленческого учёта. Разрешение этих проблем не возможно без проведения комплексных исследований с широким обсуждением результатов на страницах научных изданий.

У липні 1999р. був прийнятий Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», у якому наведені визначення внутрішньогосподарського (управлінського) обліку та право кожного підприємства самостійно розробляти «систему і форми внутрішньогосподарського (управлінського) обліку, звітності й контролю господарських операцій» (п.5, ст.8). За цей час було проведено багато науково-практичних конференцій, були опубліковані статті в журналах і наукових збірниках, монографії (М.Пушкар, Л.Нападовська), фундаментальні підручники (С.Голов, Л.Нападовська) з управлінського обліку. В багатьох науковців викликає обурення поява статей, в яких управлінський облік заперечується або вважається зовсім не розробленим. Тому дуже актуальним сьогодні є питання становлення, розвитку управлінського обліку, а також така проблема, як : «Чи існує цілісна система управлінського обліку як окрема інформаційна система?»

Дискусії, котрі тривають останні декілька років, чітко визначили позиції окремих авторів (груп авторів): управлінського обліку як такого не існує, оскільки «така міфічна система не може бути пострєсна, вона не життєздатна в основі, концептуально помилкова...» (О.Бородкін) [3]; управлінський облік слід називати первинним, оскільки він базується на первинних документах і звітах матеріально відповідальних осіб (В.Ласточкін) [6]; управлінський облік є самостійною інформаційною системою, основне завдання якої пов'язане з формуванням даних для прийняття управлінських рішень (В.Івашкевіч, Л.Нападовська) [5, 8].

Окремо слід згадати економістів, котрі у принципі визнають існування управлінського

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1 ІСТОРІЯ ТА ТЕОРІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	5
Бурак И.В. - «Учет и аудит», IV курс.....	
Научный руководитель: к.э.н., доцент Майданевич П.Н.	
ЮФ «Крымский агротехнологический университет» НАУ	
ЛУКА ПАЧОЛИ - «ОТЕЦ СОВРЕМЕННОГО УЧЕТА»	6
Гришишев Д.О. - «Облік і аудит», V курс.....	
Науковий керівник: к.е.н., професор Мошенський С.З.	
Житомирський державний технологічний університет	
ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВИХ СИСТЕМ ІСЛАМСЬКИХ КРАЇН	
ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ	
БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	8
Гуцаленко У.О. – “Облік і аудит”, 2 курс.....	
Науковий керівник: – к.е.н., професор Коцупатрий М.М.	
Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана.....	
ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СУТНОСТІ ДОКУМЕНТАЦІЇ	
ЯК ЕЛЕМЕНТА МЕТОДУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	13
Кыдалова А.В.	
Науковий керівник: к.е.н., доцент Безвержня Ю.В.	
Таврійський державний агротехнологічний університет.....	
СТАНОВЛЕННЯ, РОЗВИТОК ТА ПРОБЛЕМИ	
УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ	17
Кузьмін Д.Л. - «Облік і аудит», V курс.....	
Науковий керівник: д.е.н., професор Бутинець Ф.Ф.	
Житомирський державний технологічний університет	
ПОВНА МАТЕРІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ	
ПІДПРИЄМСТВА: ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	20
Правдюк О.Л. – “Облік і аудит”, 3 курс.....	
Науковий керівник: к.е.н, доцент, зам. декана факультету	
економіки і підприємництва Мулик Т.О.	24
Вінницький державний аграрний університет	
УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ	24
Сучок Ю.С. - студентка 3 курсу факультету «Облік і аудит»	
Науковий керівник: асистент Ковтун Л.Є.	
Таврійський державний агротехнологічний університет.....	
«БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ТА ФОРМИ РАХІВНИЦТВА ФРАНЦІ 19 СТОЛІТТЯ»	27
Строганова Т.В. - студентка 2 курсу	
Научный руководитель: к.э.н. доцент Майданевич П.Н.....	
ЮФ «Крымский агротехнологический университет»НАУ	
ОПЫТ ПРИМЕНЕНИЯ ПЛАНОВ СЧЕТОВ В ЗАРУБЕЖНЫХ СТРАНАХ	30
Погорела А.Ю. – студентка 3 курсу факультету “Облік і аудит”	
Науковий керівник: асистент Ковтун Л.Є.	
Таврійський державний агротехнологічний університет.....	
ЕКВІВАЛЕНТИ ГРОШОВИХ КОШТІВ В УКРАЇНІ	32